

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001471

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-04-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Токар Наталія Володимирівна

2. Nataliia Tokar

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3872-8289

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Філологія

Дата захисту: 06-06-2024

Спеціальність за освітою: Українська мова та література

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 5236

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, буд. 61, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, буд. 61, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 17.01

Тема дисертації:

1. Традиції української художньо-історичної прози у творчості Івана Корсака
2. Traditions of Ukrainian historical fiction in the works of Ivan Korsak

Реферат:

1. У дисертації досліджено проблематику й поетику історичної романістики Івана Корсака в площині української художньо-історичної прози. Комплексний аналіз творчого доробку митця дав змогу простежити розвиток світогляду та творчої манери письменника, дослідити генезу й жанрову специфіку українського історичного роману, проаналізувати критичні та наукові дослідження доробку автора, розкрити поетику історичної прози письменника у зв'язку з національною традицією, з'ясувати своєрідність бачення історичних подій у контексті доби, висвітлити погляд на історичні постаті, осмислити природу національної свідомості та гендерну проблематику романів письменника. Дослідження історичної прози Івана Корсака здійснено з урахуванням методології, термінології, наукових концепцій сучасного й класичного

літературознавства. У роботі розглянуто розвиток і специфіку історичного роману, уточнено періодизацію та тематику, проаналізовано наявні на сьогодні класифікації жанру та його модифікації. Аналіз літературознавчих досліджень дав підстави умовно розподілити історичну прозу на дві групи. До першої з них віднесено твори, у яких зосереджено увагу на долі історичної особи, до другої – переосмислено певну епоху або знакову історичну подію. У першому разі частина вимислу та домислу значно звужується. Письменник зобов'язаний дотримуватися життєпису історичної постаті. У другому – переважає творча уява автора за умов дотриманням принципів історизму. У дослідженні вперше, спираючись на публіцистику митця, викладено цілісну біографію з акцентом на чинниках формування світогляду І. Корсака. Доведено вплив письменника В. Лазарука на становлення особистості волинського літератора. Учителюючи в школі с. Заболоття Ратнівського району, Віктор Лазарук знайомив школярів, серед яких був Іван Феодосійович, з найновішими й найкращими зразками української літератури, зокрема творчістю поетів-шістдесятників, організував роботу поетичного й художнього гуртків. В. Лазарук мав прогресивні проукраїнські погляди, був ревним захисником природи, автором численних екологічних статей, за що свого часу зазнав переслідувань. Саме ці світоглядні засади вчителя вплинули на подальший життєвий і творчий шлях І. Корсака. За першим фахом письменник був агрономом, а в подальшій його творчості наскрізною лінією проходить мотив єдності людини й природи, замилування красою рідного краю. Навчання в Українській сільськогосподарській академії й Вищій партійній школі сприяли утвердженню творчої індивідуальності луцького літератора. Студентські зустрічі з письменниками та знайомство зі світовою прогресивною літературою сприяли виробленню власного стилю, якому властиве філософське осмислення дійсності, неординарність світобачення, інтелектуалізм. Огляд літературного доробку І. Корсака дав змогу простежити генезу творчості від реалістичного оповідання з народного життя, на етапі якого вже простежується увага до внутрішнього світу людини, через художньо-документальне оповідання, що стало переломним у виборі тематики, до повноцінного історичного роману з потужним струменем психологізму. У дисертації вперше здійснено гендерне прочитання історичного роману. Дослідження творчого доробку І. Корсака засвідчило рух до емансипації в питаннях, що стосуються жінки в державних та громадських справах. Автор відзначає сталі суспільні погляди на сімейні відносини. Особливе місце займає проблема материнства. В аналізованих романах ця функція нереалізована, що призводить до розлучення або непорозумінь у шлюбі через умовне тавро неповноцінності. Важливим видається наголошення автора на усвідомленні жінкою себе дієвим членом суспільства. З'ясовано, що національний компонент у прозовому доробку Івана Корсака виявляється через «філософію серця», як основу світовідчуття героїв романів, вживання народних символів, міфологем та архетипів, виражених в образах людського, рослинного й тваринного світів, звернення до усної народної творчості, як джерела національної ідентичності, зображення найбільш значущих або ідейно важливих моментів історії з метою переосмислення, акцентування на особності української нації, культури впродовж майже тисячолітньої історії й водночас належності на рівних до європейської спільноти, ментальну зумовленість характерів героїв, показ внеску українців у світовий поступ, повернення малознаних імен в історичний та культурний контекст нації. Магістральною для творчого доробку автора є ідея повернення з небуття призабутих історичних постатей, акцентування на вагомому внеску українців у світовий поступ, переосмислення ролі визначних діячів, їхньої жертвовності задля національної справи, тяглості українських традицій впродовж тисячолітньої історії існування.

2. The dissertation is dedicated to the problems and poetics of Ivan Korsak's historical novels in the field of Ukrainian historical fiction. A comprehensive analysis of the artist's creative work allowed to trace the development of the writer's worldview and creative manner, to explore the genesis and genre specifics of the Ukrainian historical novel, to analyze critical and scientific research of the author's work, to reveal the poetics of the writer's historical prose. Events in the context of the day, to highlight the view of historical figures depicted in the studied novels, to comprehend the nature of national consciousness and gender issues of the writer's novels. The study of Ivan Korsak's historical prose is carried out taking into account the methodology, terminology, scientific concepts of modern and classical literary criticism. The work considers the development and specifics of the historical novel, clarifies the periodization and themes, analyzes the current classifications of the genre and its

modifications. The analysis of literary studies gave grounds to conditionally divide historical prose into two groups. The first of them includes works that focus on the fate of a historical figure, the second – rethinks a certain era or significant historical event. In the first case, part of the fiction and conjecture is significantly narrowed. The writer is obliged to follow the biography of the historical figure. In the second – the creative imagination of the author prevails, necessarily with observance of principles of historicism. For the first time, the study, based on the artist's journalism, presents a holistic biography with an emphasis on the factors shaping the worldview of I. Korsak. The influence of the writer V.A.Lazaruk on the formation of the personality of the Volyn writer is proved. Teaching at school in the village Zabolottya Ratniv district, Victor Lazaruk introduced students, among whom was Ivan Feodosiyovych, with the latest and greatest examples of Ukrainian literature, in particular, the work of poets of the sixties, organized the work of poetry and art circles. V. Lazaruk had progressive pro-Ukrainian literary views, was a jealous defender of nature, author of numerous environmental articles, for which he was once persecuted. It was these worldviews that influenced the teacher for the further life and creative way of I. Korsak. In his first profession, the writer was an agronomist, and in his later work, the motif of the unity of man and nature, admiration for the beauty of his native land runs through the line. Further studies at the Ukrainian Agricultural Academy and the Higher Party's School contributed to the establishment of the creative individuality of the Luts'k writer. Student meetings with writers and acquaintance with the world's progressive literature contributed to the development of their own style, which is characterized by a philosophical understanding of reality, the unusual worldview, intellectualism. A review of I. Korsak's literary work allowed us to trace the genesis of creativity from a realistic story of people's lives, at which stage attention is already traced to the inner world of man, through fiction, which became a turning point in the choice of subject, to a full-fledged historical novel with a powerful stream of psychologism. The researching of the gender aspect of I. Korsak's creative work showed a movement towards emancipation in issues concerning women in state and public affairs. The author notes the traditional public views on family relations. A special place is occupied by the problem of motherhood. In the analyzed novels there is a failure of this function, which leads to divorce or misunderstandings in marriage due to the conditional brand of inferiority. It is important to emphasize the author's awareness of a woman as a full member of society. It was found that the national component in the prose of Ivan Korsak is manifested through the "philosophy of the heart" as the basis of the worldview of the heroes of novels, the use of folk symbols, mythologies and archetypes expressed in images of human, plant and animal worlds, sources of national identity, depiction of the most significant or ideologically important moments of history in order to rethink, taking into account the new realities of today, emphasizing the individuality of the Ukrainian nation, culture over almost a thousand years of history and at the same time belonging to the European community, world progress, the return of little-known names in the historical and cultural context of the nation. Based on the correlation between facts and conjecture and fiction, the study proved that the fiction is characterized by features of intellectualism and philosophical.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Токар Н. Епістолярій Пантелеймона Куліша як жанроутворюючий чинник художньо-біографічних творів. Волинь філологічна: текст і контекст. Література non-fiction: зб. наук. праць. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Л. Українки. 2018. Вип. 25. С. 238–250.

- 2. Токар Н. Жанрові модифікації історичного роману у творчості Івана Корсака (на прикладі романів «Завойовник Європи», «Перстень Ганни Барвінок», «Корона Юрія II»). Література та культура Полісся. № 91. Серія «Філологічні науки». 2018. № 10. С. 128–141.
- 3. Токар Н. Історична проза Івана Корсака у критичних і наукових дослідженнях. Закарпатські філологічні студії: зб. наук. праць. Ужгород: Ужгород. нац. ун-т. 2019. Вип. 9, т. 2. С. 134–142.
- 4. Токар Н. Художня та історична правда в романі І. Корсака «Завойовник Європи». Філологічні науки: наук. ж-л. Полтава: Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. 2019. Вип. 31. С. 40–46.
- 5. Токар Н. Фольклорні мотиви історичних романів Івана Корсака. Іван Огієнко і сучасна наука та освіта: наук. зб. Серія історична та філологічна. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. 2023. Вип. XX. С. 220–226.
- 6. Boitsun I., Tokar N. Methods of psychological portraty of heroes in Ivan Korsak's novelistic works. Modern researches in philological sciences: collective monograph. Riga: Baltija Publishing, 2020. 456 p. PP. 339–354.
- 7. Tokar N. Gender research of Ivan Korsak's historical heroes. European Journal of Literature and Linguistics: scientific journal. Vienna, Austria, 2019. № 3. PP. 39–43.
- 8. Токар Н. Неомодернізм, постпостмодернізм, метамодернізм: до проблем дефініції. Збірник наукових праць молодих вчених Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: тези доп. XV наук. конф. молодих вчених, асп. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту (Кам'янець-Подільський, 01 листоп. 2023 р). Кам'янець-Подільський, 2022. Вип. 15. С. 295–298.
- 9. Токар Н. Генеза світоглядної та творчої манери Івана Корсака. Збірник наукових праць молодих вчених Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: тези доп. XIV наук. конф. молодих вчених, асп. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту (Кам'янець-Подільський, 01 листоп. 2022 р). Кам'янець-Подільський, 2022. Вип. 14. С. 51–53.
- 10. Токар Н. Історична пам'ять нації як сюжетотворчий елемент роману Івана Корсака «Корона Юрія II». Художні феномени в історії та сучасності («Пам'ять та ідентичність»): тези доп. VI Міжнар. наук. конф. (Харків, 03–04 квіт. 2020 р). Харків: Бровін О. В., 2020. С. 103–105.
- 11. Токар Н. Український історичний роман: проблеми розвитку та перспективи. Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку: матер. XXIX Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф.: зб. наук. праць. Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 29. С. 244–247.
- 12. Токар Н. Архетипна структура образу старця в романі Івана Корсака «Завойовник Європи». Proceedings of the International Scientific Conference. "Topical Issues of Science and Education" (Warsaw, Poland, July 17, 2017) Vol. 2. PP. 37–41.
- 13. Токар Н. Художнє осмислення національної свідомості в прозі Івана Корсака. Українська мова і література в школі. 2020. № 5. С. 20–26.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бойцун Ірина Євгеніївна

2. Iryna Y. Bojtsun

Кваліфікація:**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Державний заклад "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"**Код за ЄДРПОУ:** 02125131**Місцезнаходження:** вул. Генерала Ляскіна, 2, Лубни, Лубенський р-н., 37500, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів****Офіційні опоненти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Райбедюк Галина Богданівна

2. Halyna Raybedyuk

Кваліфікація: к.філол.н., професор, 10.01.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-8984-5496**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Ізмаїльський державний гуманітарний університет**Код за ЄДРПОУ:** 02125467**Місцезнаходження:** вул. Репіна, буд. 12, Ізмаїл, Ізмаїльський р-н., 68600, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Біляцька Валентина Петрівна

2. Valentina Biliatcka

Кваліфікація: д. філол. н., доц., 10.01.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-4532-2268**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний технічний університет "Дніпровська політехніка"**Код за ЄДРПОУ:** 02070743

Місцезнаходження: проспект Дмитра Яворницького, буд. 19, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Набитович Ігор Йосипович

2. Ihor Nabytovych

Кваліфікація: д.філол.н., професор, 10.01.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9453-158X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рарицький Олег Анатолійович

2. Oleh Rarytskyi

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1941-584X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125616

Місцезнаходження: вул. Огієнка, буд. 61, Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Марчук Людмила Миколаївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Марчук Людмила Миколаївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Дмитрецька Любов Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна